

Why Not?

I. The Dramatic Interchange: Questions Abound...

דברים ג:כג-כח

ואתחנן אל־יקוק בעת ההוא לאמר
 אדני יקוק(אלקים) אתה החלות להראות את־עבדך את־גדלך ואת־ידך החזקה אשר מי־אל בשמים
 ובארץ אשר־יעשה כמעשיך וכגבורתך
 אעברה־נא ואראה את־הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון
ויתעבר יקוק בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר יקוק אלי רב־לך אל־תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה
 עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי־לא תעבר את־הירדן הזה
 וצו את־יהושע וחזקהו ואמצהו כי־הוא יעבר לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את־הארץ אשר תרא

I pleaded with HaShem at that time, saying,

“HaShem, Elokim, You who let Your servant see the first works of Your greatness and Your mighty hand, You whose powerful deeds no god in heaven or on earth can equal!

Let me, I pray, cross over and see the good land on the other side of the Jordan, that good hill country, and the Lebanon.”

But HaShem was wrathful with me on your account and would not listen to me. HaShem said to me, “Enough! Never speak to Me of this matter again!

Go up to the summit of Pisgah and gaze about, to the west, the north, the south, and the east.

Look at it well, for you shall not go across yonder Jordan.

Give Joshua his instructions, and imbue him with strength and courage, for he shall go across at the head of this people, and he shall allot to them the land that you may only see.”

II. Review of Views on Sin at Mei Meriva

- Rashi- classical approach enhanced
- Rashbam-the higher you rise
- Sforno-not all miracles are alike
- Rambam-anger
- Ramban-taking credit

III. Is God Bound by His Own Word?

חזקוני במדבר כ"ב

לכן לא תביאו: אין לכן אלא לשון שבועה כענין שנאמר לכן נשבעתי לבית עלי וראיה לדבר וישבע לבלתי עברי

Chizkuni: A Divine Oath at Mei Meriva

דעת זקנים מבעלי תוספות דברים ג:כו

רב לך: אמר משה לפני הקב"ה רבון העולמים אם נדרת ונשבעת שלא אכנס לארץ לך והתיר נדרך כמו שהתרת לי נדרי כשנשבעתי ליתרו כדפרש"י בפ' ואלה שמות אמר לו הקב"ה משה רב לך כלומר יש רב עליך שיכול להתיר נדרך אבל אני אין לי רב עלי ואין לי מי שיתיר נדרי.

Tosafists: Who can the ultimate authority turn to?

IV: How Can Moshe Shift the Blame?

דברים א:לז

גם־בי התאנף יקוק בגללכם לאמר גם־אתה לא־תבא שם

Because of you HaShem was incensed with me too, and He said: You shall not enter it either.

אברבנאל דברים ג:כו

והנה אמר ויתעבר ה' בי למענכם לפי שכמו שזכר בסדר אלה הדברים. הנה היתה גזרת משה רבינו עליו השלום שלא יעבור אל הארץ נמשכת מענין המרגלים בעבור הדברים שהטיוח ישראל כנגד המקום בענין הארץ. והיה משה רע"ה סבה במקרה לזה במה שצוה למרגלים וראיתם את הארץ מה היא וראיתם את העם. ושאר הדברים שמפני תשובתם הסיתו לבב העם ונטו להעדר האמונה. ולכן אמר משה הנה כאשר התחננתי לפניו לומר לעברה נא ואראה את הארץ הטובה התעבר ה' בי. בסבת מה שעשיתם אתם בענין המרגלים ולא שמע אלי.

Abravanel: Moshe's fate sealed with the sin of the spies ...

ספורנו דברים ג:כה-כו

אעברה נא: להכרית כל יושבי כנען כדי שלא יגלו ישראל ממנה :

ואראה את הארץ הטובה: אתן עיני בה לטובה בברכתי שתהיה טובה לישראל לעולם :

ויתעבר ה' למענכם: מפני שהייתי מתאוה לקיים אתכם בה שלא תגלו ממנה לעולם והוא כבר נשא ידו לזרותם:

Sforno: The journey can't be abridged...

An earlier example...A false start at Yaakov's deathbed...

בראשית מט:א-ב

ויקרא יעקב אל־בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר־יקרא אתכם באחרית הימים

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל־ישראל אביכם

And Yaakov called his sons and said, "Come together that I may tell you what is to befall you in days to come.

Assemble and hearken, O sons of Yaakov; Harken to Israel your father:

מלבים דברים ג:כו

ויתעבר ה' בי למענכם, כבר בארתי (בתורה אור פ' שלח ובהתו"ה פ' חוקת אצל מי מריבה) שתחלת
הגזרה שלא יכנס משה לארץ היה בחטא מרגלים, כמ"ש בפ' דברים גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם
אתה לא תבא שם, שמבואר שבעת שגזר בחטא המרגלים שלא יכנסו לארץ גזר גם על משה, ובארתי
שם בארך שאחרי חטא המרגלים לא היו ישראל ראויים עוד אל המדרגה הזאת שמשה יכניס אותם לארץ,
שם היה משה מביא את ישראל לארץ היה הכבוש שלא ע"י מלחמה רק ע"י ה' שהיה מפיל אויביהם
לפניהם חללים, ועוד אמרו רז"ל שאם היה משה נכנס לארץ היה בונה המקדש ולא היה נחרב לעולם,
ועוד אמרו שאז היה כובש את כל העשרה עממין שנתן ה' לאברהם והיה אז הגאולה המקווה שהוא ימות
המשיח וכ"ז היה תלוי על תנאי שיהיו ישראל שלמים באמונתם וצדקתם והיו כלם ממלכת כהנים וגוי
קדוש, אבל אחר שחטאו במרגלים שנתברר שאינם שלמים באמונתם לא היה אפשר שמשה יביא אותם
לא"י אחר שמאז היו עתידים להיות בשעבוד גליות ושהמקדשות יחרבו מה שהיה בלתי אפשר אם היה
משה נכנס לארץ ומאז חשב ה' שגם משה לא יכנס לארץ וכשגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ לא
הוציא מהגזרה כי אם יהושע וכלב לא את משה ואהרן, ועז"א שם גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם
אתה לא תבא שם, ובכ"ז לא היה אז גז"ד שיש עמו שבועה ואם לא היה ענין של מי מריבה שאז היה
מקדש את ה' בנס המים והיו ישראל שלמים באמונתם היה אפשריית שיוחזר הדבר לתקונו ותהיה
ההבאה אל הארץ ע"י משה, אבל ע"י מי מריבה שרבו את ה' והראו שאינם שלמים באמונתם (כמו
שבארתי שם במקומו) נשבע ה' שלא יביאו את הקהל, ובאר שלא היה הגז"ד בעבור משה כי משה לא
חטא כלל במי מריבה רק בעבור הקהל שאין ראויים שמשה יביא אותם לא"י

Malbim: A rolling verdict-with multiple chances

V. Changing Time; Changing Leadership

שמות פרק יז

- (א) ויסעו כל עדת בני ישראל ממדבר סין למסעיהם על פי יקוק ויחנו ברפידיים ואין מים לשתת העם:
 (ב) וירב העם עם משה ויאמרו תנו לנו מים ונשתה ויאמר להם משה מה תריבון עמדי מה תנסון את
 יקוק:
 (ג) ויצמא שם העם למים וילן העם על משה ויאמר למה זה העליטנו ממצרים להמית אתי ואת בני ואת
 מקני בצמא:
 (ד) ויצעק משה אל יקוק לאמר מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלני:
 (ה) ויאמר יקוק אל משה עבר לפני העם וקח אתך מזקני ישראל ומטך אשר הכית בו את היאר קח בידך
 והלכת:
 (ו) הנני עמד לפניך שם על הצור בחרב והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ויעש כן משה לעיני זקני
 ישראל:
 (ז) ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסתם את יקוק לאמר היש יקוק בקרבנו אם
 אין:

(1) And the entire assembly of the Children of Israel journeyed from the Wilderness of Sin and they encamped at Rephidim, and there was no water for the people to drink.

(2) And the people quarreled with Moshe. "Give us water to drink," they said; and Moshe replied to them, "Why do you quarrel with me? Why do you try HaShem?"

(3) And the people thirsted there for water; and the people grumbled against Moshe and said, “Why did you bring us up from Egypt, to kill us and our children and livestock with thirst?”

(4) And Moshe cried out to HaShem, saying, “What shall I do with this people? Before long they will be stoning me!”

(5) And HaShem said to Moshe, “Pass before the people; take with you some of the elders of Israel, and take along the rod with which you struck the Nile, and set out.

(6) Behold! I will be standing there before you on the rock at Chorev. Strike the rock and water will issue from it, and the people will drink.” And Moshe did so in the sight of the elders of Israel.

(7) And the place was named Massah U’Meriva, because the Israelites quarreled and because they tried HaShem, saying, “Is HaShem present among us or not?”

VI. Incognito?

Mechilta

Moshe Argues:

Master of the universe, when you initially decreed my fate you stated: “Therefore you shall not bring this congregation to the land...”¹ Since I cannot bring the people into the land as a king, please allow me to enter with them, as a commoner.

God responds:

A king may not enter (the land) as a commoner.²

אברבנאל

ר"ל לא להלחם ולא לכבוש ארצות ולא לנצח מלכים ולהנחיל לישראל ארצם כדרך מנהיג נגיד ומצוה לאומים. כי אם כאחד העם העוברים שמה שיראו את הארץ. ככה אעברה נא אנכי ויהיה יהושע המנהיג וכבש את הארץ ולוחם את מלחמותיה וכבר העירו רבותינו ז"ל על הכונה הזאת במדרש מכילתא אמרו. אמ' לו משה יהושע יכנס שמה ויחלק להם את הארץ ויהיה מנהיגם ואני נכנס עמהן כסגן. אמר לו הקב"ה וכי כן הגון לך שיהיה יהושע יושב ודורש ואתה יושב ורואה. הוי רב לך הנה פירשו מאמר רב לך בתמיה

Abravanel: Building on the Mechilta's conversation...

VII. Does God Really Say “No?”

תלמוד בבלי ברכות לב.

אמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר ממעשים טובים, שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו, אף על פי כן לא נענה אלא בתפלה. שנאמר: “אל תוסף דבר אלי” וסמיה ליה: “עלה ראש הפסגה”.

¹ Ibid 20:12

² Mechila D'bei Rabbi Yishmael B'shalach 2

5

OU Parsha Shiur

Shiur 33: Parshat Vaetchanan

Rabbi Shmuel Goldin